

MİKÂT

MİKÂT

(bk. İLM-i MİKÂT).

MİKÂT

(المیقات)

İhrama girilecek zaman ve yer anlamında fıkıh terimi.

Sözlükte "belli bir zaman tesbit etmek" anlamındaki **vakt** kökünden türeyen **mîkât** (çoğulu mevâkit), "vakit" karşılığı yanında "bir iş yapmak için belirlenen zaman veya yer" mânasına da gelir. Fıkıh terimi olarak hac ve umre ibadeti için ihram giyilecek günleri (el-mîkâtü'z-zamânî) ve yerleri (el-mîkâtü'l-mekânî) ifade eder. Zamanla ilgili mîkât hac için şevval, zilka-de aylarıyla zilhiccenin ilk on günü, umre için yılın tamamıdır. Mekânla ilgili mîkât Mekke'ye gidenlerin veya hac ve umre yapacakların ihrama girecekleri noktalardır (mevâkitü'l-ihrâm). Kelime bu son anlamında daha yaygın bir kullanıma sahiptir.

Kur'ân-ı Kerim'de mîkât kelimesi bir yerde çoğul şeklinde olmak üzere sekiz âyette sözlük anlamında geçmekte, hadislerde de hem sözlük hem terim anlamında yer almaktadır. Kur'an'da Kâbe "el-beytü'l-harâm" (el-Mâide 5/2), onu çevreleyen mescid "el-mescidü'l-harâm" (el-İsrâ 17/1), Mekke şehri de "harem" (el-Kasas 28/57; el-Ankebût 29/67) diye nitelendirilerek buraların korunmuş ve saygıya değer yerler olduğu belirtilmiştir. Hz. Peygamber de Mekke'nin yerlerin ve göklerin yaratıldığı gün Allah tarafından haram kılındığını ve kıyamete kadar da böyle kalacağını ifade etmiştir (Buhârî, "Şayd", 10; Müslim, "Hac", 445-446). Bunların yanında Hz. Peygamber'in diğer bazı açıklamaları ve uygulamalarına dayanılarak Mekke ile belirli çevresine harem, burayı kuşatan ikinci bölgeye Hil, bunların dışında kalan yerlere de "âfâk" denilmiş, Harem ve Hil dışından hac ve umre için yahut başka bir amaçla Mekke'ye gelenlerin belirli yerlerde ihrama girip bazı kurallara uymaları zorunlu kılınmıştır. Harem bölgesinde oturanlar hac için buldukları yerden, umre için Hil bölgesine çıkarak, Hil bölgesinde oturanlar hac ve umre için buldukları yerden, buraların dışından gelen âfâkiler ise kendileri için belirlenen mîkât yerlerinden ihrama girerler (bk. ÂFÂKİ; HAREM; HİL; İHRAM). Âfâkilerin ihrama gireceği bu yerler Hz. Peygamber tarafından beş nokta halinde belirlenmiştir (Buhârî, "Hac", 7, 9, 11, 12; Müslim, "Hac", 11-12; Ebû Dâvûd, "Menâsik", 8).

1. **Zühuleyfe**. Günümüzde "âbâr-ı Alî" (ebyâr-ı Alî) diye bilinen bu yerin Mescid-i Nebevî'den uzaklığı yaklaşık 11 km. olup

Medine'nin güneybatı sınırı buraya kadar ulaşmıştır. Medine yönünden gelenlerin ihrama gireceği Zühuleyfe aynı zamanda Mekke'ye en uzak mîkattır. Resûl-i Ekrem Vedâ hacı için burada ihrama girmiştir (bk. ZÜLHULEYFE).

2. **Cuhfe**. Kızıldeniz sahiline 9 km., Mekke'ye 187 km. mesafede bir köydür. Eski devirlerde Şam bölgesinden gelenlerin mîkâtı olan bu yer günümüzde harap durumda olup uğrak yeri değildir ve yerini Râbiğ şehri almıştır. Mekke'ye 186 km. mesafedeki Râbiğ Türkiye, Lübnan, Suriye, Ürdün, Filistin, Afrika ülkeleri ve Batı ülkeleriyle Suudi Arabistan'ın bazı kuzey bölgelerinden doğrudan Mekke'ye gelen hacıların mîkâtı durumundadır (bk. CUHFE).

3. **Zâtürk**. Karnülmenâzil hizasında bulunan bu mevki Irak yönünden gelenlerin mîkâtı olup günümüzdeki adı Daribe'dir. Buhârî ve Müslim'deki konuya ilişkin hadislerde yer almayan bu mîkâtın Hz. Ömer'in takdiriyle mi yoksa başka bir hadisle mi belirlendiği konusunda görüş ayrılığı bulunmaktadır. İmâm Şâfiî ile bazı Şâfiî fakihleri ve İmam Mâlik bu noktanın nasla değil icmâ yoluyla tesbit edildiğini söylemişler ve bu konuda Abdullah b. Ömer'den nakledilen şu rivayeti delil göstermişlerdir: Hz. Ömer zamanında Basra ve Kûfe şehirleri kurulunca ahâlisi halifeye gelerek Resûlullah'ın Necdîler için tayin ettiği Karnülmenâzil'in kendilerine sapa düştüğünü, oraya kadar gitme-

Medine mîkâtı
Zühuleyfe
ve buradaki
mescid

Mîkât noktalarını gösteren harita

nin çok meşakkatli olduğunu söyleyince Hz. Ömer, "Öyleyse siz Mekke'ye giden yolunuzun üzerinde Karnülmenâzil hizasında bir nokta bulup orayı mîkât edinin" demiş ve ardından Iraklılar için Zâtürk mevkiini mîkât tayin etmiştir (Buhârî, "Hac", 13; İbn Hacer, VII, 163-165). Hanefî ve Hanbelî fakihleriyle Şâfiî fakihlerinin çoğunluğu ise bu konudaki hadisin sahih olduğunu (Ebû Dâvûd, "Menâsik", 8; Nesâî, "Menâsik", 22), dolayısıyla söz konusu belirlemenin nasla sübût bulunduğunu söylemişlerdir.

4. Karnülmenâzil. Mekke'ye 94 km. uzaklıktaki bu yer günümüzde Seylülkebir adıyla tanınan büyük bir köydür. Necd bölgesi başta olmak üzere Körfez ülkeleri, Irak, İran ve diğer doğu ülkelerinden gelen hacılar burada ihrama girer. Üst tarafında ise Vâdimuhrim diye bilinen büyük ve mâmur bir köy bulunmaktadır. Eskiden çok az sayıda hacının uğradığı ve Karnülmenâzil'in hizasında kabul ederek ihrama girdiği Vâdimuhrim, daha sonra Tâif - Mekke yolunun yapımı ile çok sayıda hacının ihram için tercihi ettiği bir nokta haline gelmiştir.

5. Yelemlem. Mekke'ye 54 km. mesafede bulunan bu noktada Yemen'den ve Suudi Arabistan'ın güneyinden gelen hacılar ihrama girer. Ayrıca Malezya, Endonezya, Çin ve Hindistan'dan deniz yoluyla gelen hacılar için de bu noktanın hizası mîkât kabul edilmiştir.

Ten'im'de mîkât sınırını gösteren alemier

Mekke'de oturanların umre için ihrama girdikleri mîkât yeri Ten'im'deki Hz. Aîşe Camii

Mîkâtların Mekke'ye mesafeleri konusunda çok farklı rakamların verilmesi son dönemde yeni yolların yapımından kaynaklanmaktadır. Bölgenin dağlık olan arazi yapısını uygun düşen eski güzergâhlar açılan yeni güzergâhlarla yer değiştirmiş, bazan iki güzergâh arasında büyük mesafe farkı ortaya çıkmıştır. Bu yerlerin mîkât olarak belirlenmesi mutlaka o noktada ihrama girileceği anlamına gelmez; söz konusu mevkiilerin hizasında herhangi bir yerde ihrama girmek de mümkündür.

BİBLİYOGRAFYA :

Lisânü'l-'Arab, "vâkt" md.; Dârimî, "Menâsik", 5; Buhârî, "Hac", 7, 9, 11, 12, 13, "Şayd", 10; Müslim, "Hac", 11-13, 445-446; Ebû Dâvûd, "Menâsik", 8; Nesâî, "Menâsik", 19, 20-23; Ebû Ca'fer et-Tûsî, *en-Nihâye fi mücerredil-fıkh ve'l-fetâvâ*, Beyrut 1400/1980, s. 210; Muhibbuddin et-Taberî, *el-Kırâ li-kâşidi Ümmi'l-kurâ* (nşr. Mustafa es-Sekkâ), Kahire 1390/1970, s. 89-105; İbn Hacer, *Fethu'l-bârî* (Sa'd), VII, 163-165; Abdullah b. Abdurrahman el-Besâm, "Kitâbü Hudûdi'l-meşâ'iri'l-muqaddese", *Mecelletü Mecma'i'l-fıkh'i'l-İslâmî*, III/3, Mekke 1407/1987, s. 1549-1598; "İhrâm", *Mu.F.*, II, 141-151; "Mevâkîf", *a.e.*, XXXIX, 233-236.

▲ SALİM ÖĞÜT

MİKDÂD b. ABDULLAH

(bk. SÜYÜRİ).

MİKDÂD b. AMR

(المقداد بن عمرو)

Ebû Ma'bed el-Mikdâd b. Amr b. Sa'lebe el-Kindî el-Behrânî (ö. 33/653)

Sahâbî.

Babası işlediği bir cinayet yüzünden mensup olduğu Behrâ kabilesinden kaçıp Kinde kabilesine sığındı ve Mikdâd burada doğdu. Daha sonra onun da bu kabile-

den Ebû Şemr b. Hucr'u yaralayarak Mekke'ye kaçtığı, şehirde himayesine girdiği Esved b. Abdüvegûs'un onu evlât edindiği ve bu sebeple Mikdâd b. Esved (İbnü'l-Esved) diye tanındığı belirtilmiş, ayrıca Ebû Amr, Ebû Saîd künyeleri ve Hadramî nisbesiyle de anılmıştır.

Mekke'de İslâm'ı ilk kabul edenlerden olan Mikdâd İkinci Habeşistan hicretine katıldı, ardından Mekke'ye geri döndü. Hz. Peygamber'in hicretinden sonra müşriklerin Medine'ye bir sefer düzenleyeceğini öğrenen Mikdâd bunu bir mektupla Resûlullah'a bildirdi ve kendisi de Mekkelilerle birlikte yola çıktı. Durumdan haberdar olan Hz. Peygamber, Ubeyde b. Hâris kumandasındaki bir seriyeyi müşriklere karşı gönderdi. İki grup Seniyyetülmerre'de karşılaştığında Mikdâd ile Utbe b. Gazvân müslümanların safına geçtiler. Medine'ye döndüklerinde Mikdâd bir süre Külsûm b. Hidm'in evinde misafir olarak kaldı ve ardından Resûl-i Ekrem, Mikdâd ile Cebbâr b. Sahr veya Cebr b. Atîk arasında kardeşlik bağı kurdu. Bu kardeşliğin Abdullah b. Revâha ile gerçekleştirildiği de nakledilmiştir.

Bir gün Abdurrahman b. Avf, Mikdâd'a niçin evlenmediğini sormuş, o da kızıyla evlenmek istediğini söyleyince Abdurrahman bu teklife öfkelenip ağır sözler söylemişti. Durumu öğrenen Hz. Peygamber Mikdâd'ı teselli etti, onu amcası Zübeyr'in kızı Dubâa ile evlendirdi. Bedir, Uhud, Hendek, Hayber gazvelerine ve diğer savaşlara katılan Mikdâd Resûlullah'ın okçularındandı. Hicretin 1. yılı Zilkade ayında (Mayıs 623) gerçekleştirilen Harrâr seferine çıkılırken beyaz bayrağı Resûl-i Ekrem ona verdi. Uhud Gazvesi'nde ordunun ana kanadının kumandasını Hz. Hamza ile birlikte yürüttü. Bedir Gazvesi'ne Sebha adlı atıyla katılıp bir elini kaybettiği, bu savaştaki çok az süvariden biri olduğu ve bundan dolayı ilk İslâm süvarisi kabul edilip "fârisü Resûlillah" lakabıyla